

Моспан Є.В., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Тімуш І.С., д.ю.н., професор

ПРО ОКРЕМІ ОСОБЛИВОСТІ ДОКАЗУВАННЯ У ГОСПОДАРЬСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

На сучасному етапі розвитку України та з появою різних електронних новацій процедура доказування в господарському процесі залишається актуальною для досліджування. Доказування здійснюється за допомогою доказів. «Доказами є будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інших обставин, які мають значення для вирішення справи» [1]. Такі дані встановлюються через висновки експерта, показання свідка або ж письмовими, речовими, електронними доказами.

Згідно зі статтею 74 Господарського процесуального кодексу України кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень [1]. У разі посилення учасника справи на невчинення іншим учасником справи певних дій або відсутність певної події, суд може зобов'язати такого іншого учасника справи надати відповідні докази вчинення цих дій або наявності певної події, але у випадку ненадання таких доказів суд може визнати обставину невчинення відповідних дій або відсутності події встановленою. Докази подаються сторонами та іншими учасниками справи. Суд не може збирати докази, що стосуються предмета спору, з власної ініціативи, крім витребування доказів судом у випадку, коли він має сумніви у добросовісному здійсненні учасниками справи їхніх процесуальних прав або виконанні обов'язків щодо доказів.

Враховуючи стрімкий розвиток та подання електронних доказів, варто приділити увагу саме їм. У ст. 96 ГПК України зазначено, що електронними доказами є інформація в електронній (цифровій) формі, яка містить дані про обставини, що мають значення для справи, зокрема, електронні документи (в тому числі текстові документи, графічні зображення, плани, фотографії, відео- та звукозаписи тощо), веб-сайти (сторінки), текстові, мультимедійні та голосові повідомлення, метадані, бази даних й інші дані в електронній формі. Такі дані можуть зберігатися, зокрема на портативних пристроях (картах пам'яті, мобільних телефонах тощо), серверах, системах резервного копіювання, інших місцях збереження даних в електронній формі (в тому числі в мережі Інтернет).

Перелік джерел інформації, що підпадають під поняття «електронний доказ», не є вичерпним. Наприклад, у розумінні Закону України «Про авторське право і суміжні права» електронна інформація – це аудіовізуальні твори, музичні твори (з текстом або без тексту), комп'ютерні програми, фонограми, відеограми, програми (передачі) організацій мовлення, що знаходяться в електронній формі, придатній для зчитування і відтворення комп'ютером, які можуть існувати і (або) зберігатися у вигляді одного або декількох файлів (частин файлів), записів у базі даних на накопичуючих пристроях комп'ютерів, серверів тощо у мережі Інтернет, а також програми (передачі) організацій мовлення, що ретранслюються з використанням мережі Інтернет.

Електронні докази існують в нематеріальному вигляді; переносяться чи копіюються на різні пристрої без втрати характеристик; мають властивість існувати в багатьох місцях одночасно; для їх відтворення необхідно використовувати технічні засоби. Видів таких доказів багато.

Як зауважує А.М. Найченко, останнім часом набули значного поширення партнерські переговори на відстані за допомогою мережі Інтернет, дистанційні презентації, переписка між контрагентами щодо укладення договорів, пересилання актів прийому-передачі, замовлень, різноманітних підтверджень, рахунків-фактур. У зв'язку з цим, одним із різновидів способу доказування в господарському судочинстві є електронна переписка [2]. Хоча існують різні думки щодо правової (доказової) природи електронних доказів, як от прирівняння їх до письмових чи речових, або й охоплення їх всіма відомими видами доказів, зрозуміло, що необхідна додаткова правова регламентація застосування саме електронних доказів з метою забезпечення єдиних підходів та надання їм статусу доказів.

У ГПК України відсутні вимоги щодо форми та формату надання будь-яких фактичних даних в електронній формі, щодо порядку дослідження форм надання електронних документів і порядку залучення їх до матеріалів судової справи. Найчастіше електронні документи повинні подаватися в суд не на технічному, а на паперовому носії, тобто перетвореними в друкований вигляд, що дозволяє візуально досліджувати і обговорювати подані докази.

Електронні докази подаються в оригіналі або в електронній копії, засвідченій електронним підписом, прирівняним до власноручного підпису відповідно до Закону України «Про електронні довірчі послуги» [3]. Як визначено у Законі України «Про електронні довірчі послуги», електронний підпис – електронні дані, які додаються підписувачем до інших електронних даних або логічно з ними пов'язуються і використовуються ним як підпис [2]. Важливо, що зарубіжна судова практика демонструє як основну ознаку доказовості електронного

документа саме накладення на нього електронного підпису (Франція, Німеччина) [4].

Відповідно до Закону України «Про електронні довірчі послуги» електронний підпис чи печатка не можуть бути визнані недійсними та позбавлені можливості розглядатися як доказ у судових справах виключно на тій підставі, що вони мають електронний вигляд або не відповідають вимогам до кваліфікованого електронного підпису чи печатки.

Якщо оригінал електронного доказу не поданий, а учасник справи або суд ставить під сумнів відповідність поданої копії (паперової копії) оригіналу, такий доказ не береться судом до уваги.

Література

1. Господарський процесуальний кодекс України від 06 лист. 1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 28.04.2023).

2. Найченко А.М. Електронні докази: реалії сьогодення. URL: <https://maup.com.ua/assets/files/expert/1/elektronni-dokazi.pdf>

3. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05 жовт. 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> (дата звернення: 28.04.2023).

4. Казачук І.В. Використання у доказуванні електронних джерел фактичних даних в адміністративно-деліктному процесі. Європейські перспективи. 2014. № 6. С. 93–97.

УДК 346.9(043.2)

Наконечна Я.О., здобувачка вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Нецька Л.С., к.ю.н., доцент

МИРОВА УГОДА В ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ ТА ПРОБЛЕМА ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ У СПРАВІ ПРО БАНКРУТСТВО

Мирова угода – це домовленість сторін про врегулювання спору в позасудовому порядку або під час судового процесу. У господарському процесі мирова угода може бути укладена між сторонами спору за умови дотримання вимог законодавства. Вона є ефективним засобом вирішення справ, оскільки дозволяє сторонам уникнути витрат на судовий процес, зекономити час і зменшити ризики відносно вирішення справи у суді.

Мирова угода укладається сторонами з метою врегулювання спору на підставі взаємних поступок і має стосуватися лише прав та обов'язків сторін, як передбачено у частині першій статті 192 Господарського процесуального кодексу України. Сторони можуть укласти мирову угоду і